

Premijerno izvođenje:
12. februar 2016. u 20h,
Bitef teatar

Hvala: Ana Vilenica, Dragan Vurdelja, Severina Vučković, Leontina Vukomanović, Jasna Žmak, Zoran Kiki Lesandrić, Bojana Lazić, Maja Pelević, Jelena Petrović, Nenad Radujević, Marija Radosavljević, Marija Ratković, Marina Tucaković

U predstavi su korišćeni delovi romana *Slobodna ljubav* Aleksandre Kolontaj;

Odlomci iz filmova: *Oktobar* Sergeja Ejzenštajna i *Tri pesme o Lenjinu* Dzige Vertova;

Muzičke numere: *Поезд идет на Восток* (T. Hrenikov – M. Svetlov), *Идем, идем весёлые подружки!* (Dunajevski – Lebedev-Kumač), *Встречный* (D. Šostakovič – V. Kornilova), *Arija Lenskog* (P.I. Čajkovski), *Crveni lak* (Leontina Vukomanović), *Ti muškarac* (Zoran Kiki Lesandrić – Marina Tucaković) i *Bio si mi drag* (Rale Ratković – Marina Tucaković) u aranžmanu Ane Ćurčin, i originalna muzika Ane Ćurčin.

CRVENA LJUBAV

— po motivima romana —

ALEKSANDRE KOLONTAJ

Režija i dramatisacija:
Olga Dimitrijević

Izvode:

Vladimir Aleksić, Jelena Ilić,
Milica Stefanović i Ana Ćurčin

Muzika:

Ana Ćurčin

Izvršna produkcija:

Dragana Jovović i Jovana Janjić

Video:

Deana Petrović

Grafički dizajn:

Katarina Popović

Produkcija:

uz)bu))na))) i Bitef teatar

Finansijska podrška:

Ministarstvo kulture i
informisanja Republike Srbije

PR i protokol:

Slavica Hinić

Šef tehnike: Ljubomir Radivojević

Inspicijentkinja: Maja Jovanović

Svetlo: Igor Milenković, Dragan Đurković

Ton: Miroljub Vladić, Jugoslav Hadžić

Garderobarka: Marta Narančić

Dekorateri: Goran Gavrančić, Aleksandar

Marinković, Vladan Milošević

BITEF TEATAR

CRVENA LJUBAV

— po motivima romana —

ALEKSANDRE KOLONTAJ

Što je snažniji kolektiv, to je komunistički način života utemeljeniji. Što su bliže emocionalne veze između pripadnika zajednice, manja je potreba za potragom utočišta i bežanjem od usamljenosti u braku. U komunizmu, slepa snaga materije je podvrgnuta volji snažnog ujedinjenog i samim tim jedinstveno moćnog kolektiva. Pojedinaac ima priliku da se intelektualno i emotivno razvija kao nikada do sada. U ovakvom kolektivu, nove vrste odnosa sazrevaju dok se ideja ljubavi grana i širi.

(Aleksandra Kolontaj)

Predstava *Crvena ljubav*, nastala po motivima romana *Slobodna ljubav* Aleksandre Kolontaj, bavi se revolucionarnom idejom ljubavi i dovodi u pitanje patrijarhalne i kapitalističke društvene mehanizme koji su oblikovali ljubavne odnose i njihove današnje društvene oblike (re)produkcije svakodnevnog života.

Danas, dok pričamo o alternativama kapitalizmu, i o tome kako da ih mislimo i realizujemo, rad Aleksandre Kolontaj postaje ponovo aktuelan na svim nivoima od ekonomskog do emotivnog. Vraćajući na scenu nužnost radikalnog reza po pitanju romanitizovane i privatizovane ljubavi koja je uvek simptom posedovanja i neprekidne reprodukcije potlačenosti, *Crvena ljubav* ispituje političke mogućnosti da se napravi afektivni obrt kada govorimo o društvenim odnosima danas. Politika afekta, koja je sastavni deo ove predstave nastale po motivima romana Aleksandre Kolontaj, pojavljuje se kao emancipacijski okidač novih društvenih odnosa u kojima akumulacija želje, ljubavi, navika, sećanja i različitih vrsta emocija i mišljenja postaje zajednička i pre svega društvena kategorija.

Društveno i političko shvatanje ljubavi svoj najradikalniji izraz dobija kroz revolucionarnu borbu za oslobođenjem i nezavisnošću žena u XIX i prvoj polovini XX veka. Upravo žene, u osvit Oktobarske revolucije, ukazivale su na činjenicu da emancipacija ljubavi i njenih moralnih zakona, donose revolucionarne društvene oblike (re)produkcije svakodnevnog života. Tako Aleksandra Kolontaj navodi da su novi oblici seksualnosti i ljubavi mogućí samo kroz materijalni razvoj društvenih oblika (re)produkcije svakodnevnog. Drugim rečima, novi oblici ljubavi nužni su za nove

društvene postkapitalističke i postpatrijarhalne odnose, koji se mogu ostvariti isključivo kroz materijalne prakse, odnosno revolucijom. I obratno, razvoj novih materijalnih uslova (re)produkcije nužno zahteva nove oblike društvenosti ljubavnih i seksualnih praksi.

Ideju revolucionarne ljubavi koja donosi nove društvene odnose i koja ukida modele ljubavi zasnovane na konceptu privatnog vlasništva, Kolontaj naziva *crvena ljubav* ili *ljubavno drugarstvo*. Za nju, revolucionarni oblici zajedništva nisu društveno „autonomne“ sile, već nužni okidači novih materijalnih produkcijskih odnosa, naročito kada govorimo o osnovi kapitalističkog društva, o porodici; bilo da se to odnosi na nove materijalne odnose koji su već nastali kroz društvene prakse (revoluciju) bilo na one koji su tek u procesu stvaranja. U krajnjoj instanci, napuštanje prakse privatnog vlasništva u društvenim odnosima, kao i u uslovima produkcije, nemoguće je bez raskida sa modelima ljubavi koji se oslanjaju na privatno vlasništvo.

Feministički, materijalistički i dijalektički rad Aleksandre Kolontaj, koji u svojoj osnovi ima ideju *slobodne* ili *crvene ljubavi*, pokazao je koliko je ekonomsko neodvojivo od ideološkog, a ideloško od afektivnog; koliko su u društvene odnose neraskidivo integrisana klasna pitanja i seksualne prakse; koliko seksualne slobode zavise od materijalnih, odnosno ekonomskih sredstava, neophodnih za ispunjenje ljudskih potreba i – koliko su sva ova pitanja aktuelna danas. Kompleksna materijalistička i kolektivna vizija Aleksandre Kolontaj je različita od današnjih levih društvenih imaginacija, kao i od postmodernističkih teorija ljubavi i seksualnosti koje odbacuju ekonomsku (klasnu) osnovu „emocionalnog i psihološkog“ i insistiraju na tome da je želja (ljubav) ne samo ekonomski autonomna, već primarno postavljena kao zasebni beskonačni zatvoreni krug zadovoljstva. U istraživanju društvene i političke međusobne povezanosti između koncepta ljubavi i emancipacije (revolucionarnog mišljenja), društvenog i subjektivnog, političkog i nesvesnog, postoji

potencijal da se vidi kako nastaju nove životne forme zajedničkog i zajedništva, i kako se proizvodi društveno-angažovano znanje o njima.

Ako revolucija podrazumeva radikalnu promenu postojećih društvenih odnosa moći i kapitala u ime jednakosti, društvenog dobra i zajedništva, onda se ona mora desiti i unutar osnovne jedinice kapitalističkog društva – u privatnoj sferi čije je jezgo patrijarhalna porodica i ljubavnom odnosu koji je konstruiše. Prema Aleksandri Kolontaj, ljubav poseduje ujedinjujući element koji ima vrednost i značaj za revolucionarno društvo u kome nastaje zajedničko izvan kapitalističkih okvira patrijarhata. Ukratko, neoliberalni patrijarhat, buržoaski brak i heteronormativna porodica nisu kompatibilni sa svetom slobode i ljubavi.

U svom političkom radu Kolontaj se zalagala za socijalnu i ekonomsku emancipaciju žena. Doprinela je razvoju socijalne zaštite dece i modela kolektivne brige o deci, reformi braka i zakona o vlasništvu, oslobađanju žena iz izolacije u domaćinstvu kako bi učestvovala u kolektivizaciji rada u domaćinstvu, i artikulaciji teorije seksualnosti za novo društvo. Kolontaj je verovala u emancipatorski potencijal ne-komercijalnih i ne-posesivnih odnosa među slobodnim individuama nesputanim ekonomskom zavisnošću. Verovala je u snagu ljubavne solidarnosti zasnovane na drugarstvu i jednakosti. Postavljajući njen roman na scenu, autorski tim predstave sledi crvenu nit ljubavi koja nas vodi u društvenu imaginaciju (ne)mogućeg svakodnevnog i slobodnog društvenog života.

Jelena Petrović